

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ
μελῶν τοῦ Συλλόγου Ε.Δ.Π.
πού ἐγκρίθηκαν κατὰ τὰ Ἀκαδ. ἔτη 1982-83 καὶ 1983-84

(* μέ ἀστερίσκο οἱ διατριβές πού ἐγκρίθηκαν σέ ἄλλο Α.Ε.Ι.)

Ἀναστασία Παπαδία - Λάλα (τομέας Ἱστορίας), Ἀγροτικές παραχές καί ἐξεγέρσεις στή βενετοκρατούμενη Κρήτη, 1509-1528. Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ Γεωργίου Γαδανολέου-Λυσοσιγώργη.

Ἀντικείμενο τῆς μελέτης ἀποτελοῦν οἱ παραχές πού ξεσποῦν στή βενετοκρατούμενη Κρήτη κατὰ τίς τρεῖς πρώτες δεκαετίες τοῦ 16ου αἰ. καί ἰδιαίτερα ὁ χαρακτήρας τῶν γεγονότων καί οἱ θαυότερες αἰτίες τους. Σύμφωνα μέ ἀνέκδοτα στοιχεῖα ἀπὸ τὰ βενετικά ἀρχεῖα, τὰ γεγονότα χωρίζονται σέ τρεῖς χρονικές φάσεις, 1509-1515, 1515-1523, 1526-1528, ξεκινοῦν ἀπὸ τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς τῆς Κρήτης, ἐλεύθερους ἢ μὴ ἐλεύθερους κατὰ τὸ προσωπικὸ καθεστὼς καί ἐντοπίζονται στή δυτική Κρήτη, τόσο στὴν ὀρεινὴ περιοχὴ τῶν Σφακιῶν ὅσο καί στὰ χωριά - φέουδα τοῦ διαμερίσματος τῶν Χανιῶν. Οἱ στόχοι τῶν ἀγροτῶν, ἀρχικά, εἶναι περιορισμένοι καί στρέφονται κατὰ τῶν κατώτερων ἀξιοματούχων τῶν περιοχῶν τους καί κατὰ τῶν τοπικῶν φεουδαρχῶν ἀπὸ τοὺς ὁποίους βρίσκονται σέ ἄμεση ἐξάρτηση. Τὰ γεγονότα παίρνουν τὴ μορφή ἐξέγερσης, ὅταν ἡ βενετικὴ Πολιτεία, γιὰ νὰ ἐπιβάλλει τὴν τάξη, ἐπιχειρεῖ νὰ καταστείλει τίς κινήσεις διὰ τῶν ὀπλων.

Ἡ καταστολὴ ἐπιτυγχάνεται στὰ 1528, μέ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα γιὰ τὸ διαμερίσμα τῶν Χανιῶν- ὅπως ὁμως ἀποδεικνύεται, δὲν ἔχει ὀριστικὸ χαρακτήρα, καθὼς τὰ γεγονότα ἐντάσσονται σέ γενικότερο πλαίσιο κοινωνικῶν συγκρούσεων ἀνάμεσα στή βενετικὴ Πολιτεία καὶ στοὺς Κρητικούς ἀγρότες, πού θὰ συνεχισθοῦν μέχρι καί τὴν παράδοση τοῦ νησιοῦ στοὺς Ὀθωμανοὺς (1669), καί ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τὴ δυσλειτουργία καί τὴν παρακμὴ τοῦ ἰδιότυπου φεουδαρχικοῦ συστήματος τῆς Κρήτης, τὸ ὁποῖο οἱ Βενετοί, παρὰ τὰ πολλὰ μεταρρυθμιστικὰ σχέδια τοῦ 16ου καί 17ου αἰ., δὲν κατορθώνουν τελικὰ νὰ ἀναμορφώσουν.

Ἐλευθερία Παπουτσάκη-Σερμπέτη (τομέας Ἀρχαιολογίας καί Ἱστορίας τῆς Τέχνης), Ὁ Ζωγράφος τῆς Providence.

Ἡ μελέτη αὐτὴ ἐξετάζει τὸ ἔργο τοῦ Ζωγράφου τῆς Providence, ἑνὸς ἀγγειογράφου ἐρυθρόμορφης τεχνοτροπίας, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ συγγραφεὺς, ἐργάσθηκε γύρω στὸ 480-460 π.Χ., καί στὸν ὁποῖο ἔχουν ἀποδοθεῖ μέχρι σήμερα περισσότερα ἀπὸ 160 ἀγγεῖα, κυρίως ἀμφορεῖς καί λήκυθοι.

Ἡ ἐργασία χωρίζεται σέ ἐπτὰ κεφάλαια. Τὰ πρῶτα τέσσερα ἀναφέρονται σέ καθεμιὰ ἀπὸ τίς περιόδους στὶς ὁποῖες ἡ συγγραφεὺς κατέταξε τὸ ἔργο τοῦ ἀγγειογράφου (Περίοδος τῶν Ἀρχῶν, Πρώιμη, Μεσαία, Ὑστερη). Σ' αὐτὰ παρακολουθεῖται ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἔργου του, συγκρίνεται αὐτὸ μέ τὸ ἔργο ἄλλων σύγχρονων ἀγγειογράφων καί ἀναζητεῖται ἡ σχέση τοῦ ζωγράφου μέ αὐτούς. Τὰ ὑπόλοιπα τρία κεφάλαια ἀναφέρονται στή χρονολόγηση τοῦ ἔργου του, στή σχέση τοῦ ζωγράφου μέ κεραμεῖς καί στὰ ἀγγεῖα «τῆς τεχνοτροπίας» του.

Μέ τὴν ἐργασία αὐτὴ, ἐκτός τῶν ἄλλων, τεκμηριώνεται ἡ σχέση δασκαλοῦ - μαθητῆ μεταξύ τοῦ Ζωγράφου τοῦ Βερολίνου καί τοῦ Ζωγράφου τῆς Providence, καθὼς καί ἡ

σχέση του με τόν Έρμώνακτα και τόν Ζωγράφο του Άχιλλέως, μαζί με τούς όποιους αποτελεί τή Σχολή του Ζωγράφου του Βερολίνου. Παράλληλα αποδεικνύεται ή έπαφή του με τόν Ζωγράφο του Βρύγου, και τόν Ζωγράφο του Εύχαρίδου κατά τήν Πρώιμη Περίοδο του και με τόν Ζωγράφο τής Καρλσρούης, τόν Ζωγράφο τής Ληκύθου του Yale, τόν Ζωγράφο του Νίκωνος κ.ά. κατά τήν Ύστερη. Τρία νέα άγγεια αναγνωρίζονται από τήν συγγραφέα ως έργα του ζωγράφου τής Providence και ένα ακόμη ως έργο «τής τεχνοτροπίας» του.

Γενικά, στήν έργασία αυτή παρουσιάζεται γιά πρώτη φορά ολοκληρωμένο και χρονολογημένο τό έργο του άγγειογράφου τής Providence.

Λυδία Παλαιοκρασσά (Τομέας Άρχαιολογίας και Ίστορίας τής Τέχνης), Τό Ιερό τής Άρτέμιδος Μουνιχίας.

* Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τό Ιερό τής Άρτέμιδος Μουνιχίας τοποθετήθηκε με βάση τά εύρήματα τής άνασκαφής του Ι. Θρεψιάδη στήν ώμώνυμη χερσόνησο, στήν κορυφή του λόφου Κουμουνδούρου, πού περιβάλλει από τά νότια τό λιμάνι τής Μουνιχίας (Τουρκολίμανο). Η άνασκαφή ήταν σωστική και έτσι ή έρευνα δέν ολοκληρώθηκε, με αποτέλεσμα πολλά τοπογραφικά ζητήματα του χώρου νά παραμένουν άδιευκρίνιστα. Στήν προηγούμενη έργασία, πέρα από τή δημοσίευση μέρους των εύρημάτων, έπιχειρήθηκε ή έρευνα τής διαμόρφωσης και τής Ιστορίας του χώρου του Ιερού, καθώς και ό καθορισμός και ή μελέτη τής λατρείας και τής ύπόστασης τής λατρεύμενης θεάς. Η διατύπωση των σχετικών υποθέσεων και συμπερασμάτων έγινε με βάση τά στοιχεία πού προκύπτουν από τή μελέτη του υλικού και τή σχετική γραπτή παράδοση.

Η έργασία αποτελείται από δύο μέρη. Στο Α' Μέρος, πού περιλαμβάνει τέσσερα κεφάλαια, παρουσιάζονται οι γραπτές πηγές πού αναφέρονται στο Ιερό και τή λατρεία τής θεάς (κεφ. Ι), τά αρχιτεκτονικά λείψανα, με βάση τά όποια συζητείται ή μορφή του Ιερού (κεφ. ΙΙ) και τέλος τά εύρήματα από τό Ιερό (κεφ. ΙΙΙ, 1-7). Στο τέλος του Α' Μέρους (κεφ. ΙV) συγκεφαλαιώνονται τά στοιχεία, οι παρατηρήσεις και τά συμπεράσματα πού προκύπτουν από τά προηγούμενα κεφάλαια και συζητούνται ή Ιστορία του Ιερού, ή λατρεία τής θεάς, ή ύπόστασή και οι ιδιότητές της. Τό Β' Μέρος περιλαμβάνει τούς καταλόγους των αντικειμένων πού συζητούνται στο Α' Μέρος.

Σπ. Α. Μπρέκης (τομέας Ίστορίας), Τό 1848 στήν Έλλάδα.

Είναι γνωστό ότι τό 1848 αποτελεί γιά τήν εύρωπαϊκή Ιστορία ένα όριακό σημείο γιά τίς μετέπειτα πολιτικές και οικονομικοκοινωνικές εξελίξεις. Τά επαναστατικά γεγονότα πού άρχισαν με τή Φεβρουαριανή επανάσταση στή Γαλλία, επεκτάθηκαν —μέσα σέ σύντομο χρονικό διάστημα και υπό τήν επίδραση γενικότερων συντελεστών τής εποχής— και σέ άλλες χώρες τής Εύρώπης. Μία άπ' αυτές τίς χώρες είναι και ή Έλλάδα, ή όποία ανήκει στον ίδιο γεωγραφικό και ιδεολογικό χώρο, και φυσικά δέχθηκε τήν επίδραση των γεγονότων αυτών.

Η έργασία αυτή εξετάζει, κυρίως, τά επαναστατικά γεγονότα τής Έλλάδος, όπως παρουσιάζονται μέσα από τή βιβλιογραφική και προπαντός τή νέα άρχειακή έρευνα. Άναφέρονται, άρχικά, τά κυριότερα γεγονότα του Εύρωπαϊκού 1848, ενώ δίνονται παράλληλα και τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Άκολουθεί ή παρουσίαση και έρμηνεία των επαναστατικών γεγονότων στον έλληνικό χώρο, όπου υπήρχαν ιδιαίτερα έθνικά, πολιτικά και οικονομικοκοινωνικά προβλήματα. Ειδικότερα, έκτός από τό γενικό περίγραμμα τής καταστάσεως πού επικράτησε στήν Έλλάδα μετά τίς μεταπολίτευση του 1844, εξετάζονται και τά κυριότερα έσωτερικά προβλήματα πού αντιμετώπιζε ή